

**NASTAVNI PLAN I PROGRAM ZA BOSANSKI JEZIK I
KNJIŽEVOST/HRVATSKI JEZIK I
KNJIŽEVNOST/SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST OD VI
DO IX RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE**

JULI, 2018.

Na osnovu člana 70. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/5) , u skladu sa čl. 24. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju („ Službene novine Kantona Sarajevo“ , broj: 23/17 i 33/17) ministar za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo je imenovao Komisiju za izmjenu nastavnih programa za osnovnu školu iz predmeta Bosanski jezik i književnost/Hrvatski jezik i književnost/Srpski jezik i književnost:

- 1. Selma Karić, prof. B/H/S jezika i književnosti*
- 2. Sanela Mešić, prof. B/H/S jezika i književnosti*

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

OSNOVNA ŠKOLA

***Predmet : BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVOST/HRVATSKI JEZIK I
KNJIŽEVNOST/SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST***

juni 2018. godine

BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST/HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST/SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

VI RAZRED

5 sati sedmično

175 sati godišnje

Oblast KNJIŽEVNOST:

- Nastavna jedinica „*List na putu*“ Šukrija Pandžo se ne realizuje (realizuje se u 3.razredu);
- Nastavna jedinica „ *Pjesma*“ I.V.Rorić se ne realizuje (prebaciti u 5.razredu)
- Nastavna jedinica „*U noći*“ S.Ćorović se ne realizuje
- Nastavna jedinica „*Čist zrake*“D.Trifunović se ne realizuje
- Nastavna jedinica „*Kroz pistinju i prašumu*“H.Sjenkjevič se ne realizuje

Oblast LEKTIRA i MEDIJSKA KULTURA

Mogu se realizovati djela B.Alikadić „*Voz do neba*“

Š.Pandžo „*Samo još kosovi zvižduću/ Ruka na kosi*“ umjesto djela K.Mahmutefendića „*Roman o novčiću*“

M.Tven „*Doživljaji Huckleberryja Finna*” realizovati i kroz Medijsku kulturu - gledanje animiranog filma umjesto – Osnovne vrste radijskih i televizijskih emisija, zabavne i sportske i ukazavši na korelaciju književnosti i filmske umjetnosti. Pojam ekranizacije književnog djela.

Oblast JEZIK:

- Nastavna jedinica *Samostalne i nesamostalne riječi* se ne realizuje.
- Nastavna jedinica *Pisana i usmena riječ* se ne realizuje.
- Nastavna jedinica *Uočavanje naglašenih i nenaglašenih riječi. Naglašeni slog u riječi: naglasnice i nenaglasnice* se ne realizuje (realizuje se u 7. razredu)

Nastavna jedinica *Rečenica s izrečenim i neizrečenim subjektom, rečenica s više subjekata, rečenica bez subjekta, krnja rečenica* se ne realizuje (realizuje se u 8.razredu)

Oblast KULTURA IZRAŽAVANJA:

- Nastavna jedinica *Opis lika* se ne realizuje (realizuje se u 5. razredu).
- Nastavna jedinica *Opis pejzažase* ne realizuje (realizuje se u 5. razredu)
- Nastavna jedinica *Pričanje izmišljenog događaja ili doživljaja*(hronološko i retrospektivno) se ne realizuje (realizuje se u 8. razredu)

Oblast MEDIJSKA KULTURA:

- Nastavnu jedinicu *Uloga školske biblioteke u nastavi maternjeg jezika i književnosti Principi katalogizacije knjiga (s posebnim osvrtom na internet)* realizovati u 8. razredu.
- Nastavna jedinica „ Guliverova putovanja“ (odlomak) J.Swift se ne raelizuje, umjesto toga gledanje animiranog filma „Guliverova putovanja“

Prijedlog rasporeda pismenih vježbi, pismenih zadaća, inicijalnih testova, lektira i diktata:

SEPTEMBAR- Incijalna provjera znanja iz gramatike, pravopisa i osnovnih književnoteorijskih pojmova i diktat

OKTOBAR- Prva pismena vježba

NOVEMBAR- ZOT

DECEMBAR- Prva pismena zadaća na latiničnom pismu

JANUAR- Lektira koju su učenici dobili preko zimskog raspusta, u decembru nema lektire.

FEBRUAR- Druga pismena vježba

MART- Diktat

APRIL- Treća pismena vježba

MAJ- ZOT

JUNI-Druga pismena zadaća na ćirilničnom pismu

Učenici u toku školske godine trebaju uraditi tri pismene vježbe, dvije pismene zadaće, dva diktata, dva ZOT-a i jedan inicijalni test na početku školske godine.

Lektiru nemaju samo u mjesecu decembru. Navedeni prijedlog je dat s ciljem rasterećenja učenika. Sve ostale provjere znanja u vidu testova, kratkih kontrolnih radova, nastavnih listića i referata nastavnik samostalno raspoređuje u toku školske godine. Učenici su dužni pročitati osam obaveznih lektira.

KNJIŽEVNOST

Književni tekstovi	Književnoteorijski pojmovi	Odgajno-obrazovni ciljevi	Minimalna Optimalna postignuća	
<p><u>Narodna/usmena književnost:</u></p> <p>1. Narodna lirska pjesma iz BiH (po izboru)</p> <p>2. Narodna epska pjesma iz BiH (po izboru)</p> <p>3. Narodna bajka Trinajstić</p> <p>4. Narodna basna (po izboru)</p> <p>5. Narodna anegdota (po izboru)</p>	<p>Usmena književnost:</p> <p>Lirska pjesma (sevdalinka, uspavanka, mitološka, tužbalica) u usmenoj književnosti</p> <p>Epska pjesma</p> <p>Stalni epiteti</p> <p>Epski deseterac</p> <p>Fantastični elementi u bajci; likovi i motivi u bajci</p> <p>Basna – likovi u basni, Preneseni smisao basne, pouka basne</p>	<p>Uočiti obilježja epske i lirske narodne pjesme</p> <p>Uočiti stalne epitete i deseterac kao obilježja usmenog stvaralaštva</p> <p>Razlikovati epsku od lirske pjesme na temelju opreke događaja i doživljaja</p> <p>Upoznati usmenu književnu baštinu</p> <p>Razvijati svijest o opstojnosti naroda i nacionalnih i kulturnih vrednota (domoljublje, junaštvo, hrabrost, vjernost, običaji, tradicija) koje utjelovljuju junaci opjevani u usmenim epskim pjesmama.</p>	<p>Uočavanje lirskih slika, motiva i stalnih izražajnih sredstava u narodnoj književnosti</p> <p>Razlikovanje usmenih lirskih i epskih vrsta</p> <p>Uočavanje likova i motiva u bajci</p> <p>Samostalnost u analizi basne, njenog prenesenog smisla i pouke.</p>	<p>Zapažanje tematike, likova, osnovnih stilskih obilježja i osobitosti stiha u našoj narodnoj epici</p> <p>Mogućnost uočavanja historijske podloge fabule narodne epike</p> <p>Uočavanje vrijednosti poruka: pobjeda pravde kao osnovna misao.</p>

<p><u>Umjetnička poezija:</u></p> <p>6.S. S. Kranjčević: Lijep si, bijeli svijete</p> <p>7.J. Dučić: Selo</p> <p>8.A. B. Šimić: Ah, evo opet</p> <p>9.M. Bećirbašić: Harfa</p> <p>10. I. Kajan: Žuta ptica</p> <p>11.Z. Hasić: Praviš se važan</p>	<p>Umjetnička književnost: <u>Lirska poezija:</u></p> <p>Čulni elementi pjesničke slike, motiv kao najmanja tematska jedinica lirske pjesme, Vrste stiha, rima ili srok (vrste rime), ritam, osnovni pojmovi o stilskim figurama (izražajnim sredstvima): epitet, personifikacija, poređenje, onomatopeja, inverzija, metafora, hiperbola, alegorija. Vrste lirske poezije: ljubavna, šaljiva, deskriptivna i domovinska (patriotska, zavičajnorodoljubiva)</p>	<p>Uočiti opkoračenja, glavna obilježja ritma pjesme Prepoznati obilježja domoljubne, opisne, šaljive pjesme</p>	<p>Prepoznavanje osnovnih osjećanja izraženih u pjesmi Otkrivanje lirskih slika, motiva, poente pjesme i stilsko-izražajnih sredstva u poeziji Prepoznavanje epiteta, poređenja, personifikacije, onomatopeje.</p>	<p>Određivanje lirske slike, motiva, poente pjesme Izražajno čitanje i recitiranje pjesme, savladavanje tehnike pisanja vlastitog lirskog teksta.</p>
---	---	--	--	---

<p><u>Prozni tekstovi:</u></p> <p>12.S. Kulenović: Gromovo đule</p> <p>13. B. Prosenjak: Otac</p> <p>14.I. Sekulić: Bure (odlomak)</p> <p>15.P. Kočić: Jablan</p> <p>16.Š. Ešić: Cvjetko</p> <p>17. I. Samokovlija: Dječak Aron</p> <p>18.H. K. Andersen: Slavuj</p> <p>19. I. Singer: Ole i Trufa</p> <p>20.N. Ibrišimović: Sijelo mudraca</p> <p>21.R. Pavlović: Jarac u pozorištu</p> <p><u>Dramsko djelo:</u></p> <p>23.G. Vitez: Plava boja snijega (igrokaz)</p>	<p><u>Umjetnička proza:</u></p> <p>Fabula, kompozicija, tematsko-idejna osnova, likovi, karakterizacija likova, načini pripovijedanja</p> <p>Vrste umjetničke proze: novela, crtica, pripovijetka, roman</p> <p>Igrokaz</p>	<p>Prepoznati stilsko sredstva na tekstu i razumjeti preneseno značenje</p> <p>Prepoznati dijelove fabule i njihovu logičku povezanost, pokretače, sredstva zaustavljanja</p> <p>Prepoznati i karakterizirati moralne vrijednosti likova (hrabar,plemenit, kukavica...)</p>	<p>Razlikovanje pripovijetke, romana i igrokaza prema najizraženijim</p> <p>Prepričavanje fabule -ukratko (najvažniji događaj i lik, osnovna obilježja lika)</p>	<p>Određivanje teme, poruke na osnovi razumijevanja teksta, osuđivanje negativnih postupaka likova, povezivanje sadržaja s konkretnim pojavama iz života, pravilno iznošenje slijeda događaja, uz pridržavanje uzročnopsljudičnih odnosa</p> <p>Objašnjavanje razlike između priče, romana i igrokaza na osnovu glavnih značajki književne vrste</p>
---	--	---	--	--

RJEČNIK, GRAMATIKA, HISTORIJA JEZIKA, PRAVOGOVOR I PRAVOPIS

Programski zahtjevi	Odgojno-obrazovni ciljevi	Minimalna	Maksimalna postignuća
<p>Glasovi: samoglasnici i Suglasnici</p> <p>Slog – dužina sloga</p> <p>Riječ (značenje, oblik i funkcija)</p> <p>Jednoznačnost i višeznačnost riječi (riječi u osnovnom i prenesenom značenju)</p> <p>Onomatopejske riječi</p> <p>Vrste riječi: Promjenjive, polupromjenjive i nepromjenjive riječi</p> <p>Promjenjive riječi: Imenice: Deklinacija imenica</p> <p>Nazivi i značenja padeža Glasovne promjene u deklinaciji imenica</p> <p>Pridjevi: Određeni i neodređeni oblik Pridjeva</p> <p>Deklinacija pridjeva</p> <p>Zamjenice: upitne, odnosne, opće, prisvojne, pokazne</p>	<p>Razlikovanje osnovnog i prenesenog značenja poznatih riječi Zapažanje, imenovanje i razlikovanje promjenjivih, polupromjenjivih i nepromjenjivih riječi</p> <p>Prepoznavanje oblika pomoćnih glagola <i>jasam</i>, <i>biti</i> i <i>htjeti</i></p> <p>Prepoznavanje nepromjenjivih riječi</p> <p>Razumijevanje osnovne uloge padeža u jeziku Prepoznavanje padeža u rečenici u njihovim osnovnim značenjskim ulogama Ovladavanje upotrebom padeža uz pojedine prijedloge u skladu s normom Razvijanje jezične sposobnosti i komunikacijskih vještina</p> <p>Prepoznavanje određenog oblika pridjeva u nominativu Prepoznavanje padeža pridjevnih oblika pomoću proširenog padežnog pitanja i imenice s kojom se pridjev slaže.</p> <p>Uočavanje naglašenih i nenaglašenih oblika ličnih zamjenica Upotreba i pisanje lične zamjenice za svako lice (povratne zamjenice) <i>sebe</i>, <i>se</i></p>	<p>Mogućnost primjene višeznačne riječi u jezičnim djelatnostima (slušanju, čitanju, govoru, razgovoru i pisanju)</p> <p>Razlikovanje promjenjive od nepromjenjive riječi Pravilna upotreba prijedloga <i>s</i> (<i>a</i>), <i>k</i> (<i>a</i>) i priloga <i>gdje</i>, <i>kamo</i>, <i>Kuda</i> Pravilna upotreba veznika, <i>uzvika</i> i riječi u govorenju i pisanju Upotreba proširenih padežnih pitanja u određivanju padeža Prepoznavanje padeža u njihovim osnovnim značenjskim ulogama Prepoznavanje oblika <i>s</i> provedenim glasovnim promjenama Pravilna upotreba neodređenih oblika pridjeva Upotreba neodređenih i određenih pridjeva <i>s</i> padežnim nastavcima Prepoznavanje svih</p>	<p>Razvijen interes za otkrivanje snage, dubine i ljepote riječi Razumijevanje osnovne uloge promjenjivih i nepromjenjivih riječi Uočavanje osnove i nastavka u promjenjivoj riječi Uočavanje i prepoznavanje veza: <i>prilog</i> ili <i>pridjev</i> <i>prilog</i> ili <i>prijedlog</i> (<i>Lijepo dijete lijepo piše</i>). Prepoznavanje pomoćnih glagola u rečenici. Prepoznavanje padeža u rečenici Pravilna upotreba padežnih oblika u govoru, pismu (oblici <i>s</i> provedenim glasovnim promjenama) Prepoznavanje jednakih oblika riječi u različitim padežima Uočavanje duge i kratke množine u nominativu Uočavanje imenica koje</p>

<p>Deklinacija ličnih zamjenica</p> <p>Polupromjenjive riječi: Brojevi: Glavni i redni brojevi</p> <p>Deklinacija brojeva</p> <p>Prilozi (mjesto, vremena, načina)</p> <p>Nepromjenjive riječi: Prijedlozi Veznici Uzvici Riječice</p> <p>Rečenica: Predikat – glagolski i imenski Subjekt – više subjekata, neizrečeni subjekt Priloške odredbe u rečenici (mjesto, vrijeme, način)</p> <p>HISTORIJA JEZIKA Razvoj standardnog jezika: BOSANSKI JEZIK/ HRVATSKI JEZIK/ SRPSKI JEZIK u porodici</p>	<p>Upotreba i pisanje prisvojne zamjenice za svako lice svoj</p> <p>Uočavanje različitih oblika glavnih i rednih brojeva u rečenici</p> <p>Prepoznavanje glagolskog predikata kao glavnog dijela rečenice</p> <p>Prepoznavanje imenskog predikata</p> <p>Uočavanje priloških odredbi u rečenici</p> <p>Prepoznavanje rečenica s više subjekata i proširene rečenice s više istovrsnih dijelova</p> <p>Prepoznavanje rečenice s neizrečenim subjektom</p> <p>Razumijevanje razvoja standardnog jezika</p> <p>Prepoznati razliku između standardnog jezika, narječja, dijalekta</p> <p>Uočiti vrijednost očuvanja kulturne baštine</p>	<p>vrsta zamjenica</p> <p>Uočavanje naglašenih i nenaglašenih oblika povratne zamjenice</p> <p>Dekliniranje ličnih zamjenica</p> <p>Prepoznavanje glavnih i rednih brojeva u rečenici</p> <p>Određivanje glagolskog predikata, izrečenog subjekta i priloških odredbi</p> <p>Primjena naučenih pravila</p> <p>Prepoznati ulogu standardnog jezika u društvenoj djelatnosti</p> <p>Prepoznati vrijednost stećaka</p>	<p>imaju samo množinu / jedninu</p> <p>Samostalno pronalaženje primjera određenih i neodređenih oblika pridjeva u rečenici</p> <p>Uočavanje jednakog glasovnog sastava različitih padeža</p> <p>Pravilna upotreba prisvojnih i pokaznih zamjenica u svim oblicima</p> <p>Dekliniranje prisvojnih i pokaznih zamjenica.</p> <p>Pisanje brojeva u skladu s pravopisom</p> <p>Pravilna deklinacija brojeva</p> <p>Određivanje imenskog predikata</p> <p>Uočavanje lica, vršioća radnje, u rečenicama s neizrečenim subjektom</p> <p>Razlikovanje besubjektne i neoglagoljene rečenice</p> <p>Uočava vrijednost standardnog jezika</p> <p>Prepoznati narječja i dijalekte</p> <p>Navodi pisma u</p>
---	--	---	---

<p>srodnih jezika - Historija Južnih Slavena i jezici južnoslavenskih naroda -Počeci slavenske pismenosti i staroslavenski jezik -Pisma u bosanskom jeziku/ hrvatskom jeziku/srpskom jeziku - historijski presjek -Spomenici pismenosti u bosanskom jeziku/ hrvatskom jeziku/srpskom jeziku Prva štampana djela Narodni govori</p>			<p>bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku, srpskom jeziku historijski presjek Razumije vrijednost prvih pisanih spomenika</p>
<p>PRAVOPIS I PRAVOGOVOR</p>			
<p>Pravogovor i pravopis: Veliko slovo u jednočlanim i višečlanim nazivima planeta, kontinenta, okeana, država, naroda i naseljenih mjesta</p> <p>Pisanje i izgovor superlativa pridjeva</p> <p>Veliko slovo u pridjevima izvedenim od vlastitih imena</p> <p>Izgovor i pisanje riječi u kojima su provedene</p>	<p>Osvijestiti potrebu usvajanja pravopisne norme radi upotrebe u svakodnevnom pisanju i čitanju</p> <p>Primjenjivati pravopisnu normu u drugim nastavnim predmetima</p>	<p>Razumijevanje primjene rečeničnih i pravopisnih znakova</p>	<p>Služenje pravopisom (snalaženje u pravopisnom rječniku) u skladu s uzrastom djeteta Prepoznavanje trotačke i zagrade u tekstu kao rečeničnih znakova, a crtice kao pravopisnog znaka</p>

<p>glasovne promjene</p> <p>Izgovor i pisanje riječi s glasovima ije, je (deminutivi i komparativ pridjeva)</p> <p>Izgovor i pisanje glasova č i ć u deklinaciji imenica i komparaciji pridjeva</p> <p>Rečenični i pravopisni znakovi: trotačka, crtica, zagrada</p>			
--	--	--	--

KULTURA USMENOG I PISMENOG IZRAŽAVANJA

Programski zahtjevi	Programski sadržaji	Odgojno-obrazovni ciljevi	MINIMALNA OPTIMALNA postignuća	
<p>Prepričavanje</p> <p>Razgovor</p> <p>Recitacija</p> <p>Čitanje i slušanje</p> <p>Pričanje kao pripovjedačka (narativna) vrsta</p> <p>Pričanje stvarnog događaja ili doživljaja (hronološki)</p> <p>Pričanje prema</p>	<p>Stvaralačko prepričavanje, prepričavanje sažimanjem fabule</p> <p>Privatni i službeni razgovor</p> <p>Izražajno čitanje književnog teksta; govorne vrednote izražajnog čitanja, jačina, boja glasa, dikcija, pauze, logička, gramatička i stilistička interpunkcija u kontekstu izražajnog čitanja</p>	<p>Prepričati tekst poštujući hronološki slijed, jasno i logično povezivanje rečenica izdvajajući važnije dijelove, izraziti vlastiti komentar</p> <p>Poznavati osnovna pravila službenoga razgovora, uočavati razliku između službene i privatne komunikacije; poznavati način oslovljavanja, izraze učtivosti</p>	<p>Prepoznaje i prepričava najvažniji dio teksta</p> <p>Zna osnovna obilježja službenoga razgovora</p> <p>Tečno i jasno govorenje Stihova</p> <p>Pravilno i umjereno brzo čita tekst, razumije pročitano i slušano</p> <p>Pravilna</p>	<p>Prepričava cijeli tekst prema hronologiji događaja, komentira postupke i ponašanje likova, smisleno povezuje rečenice, sažima fabulu navodeći najvažnije dijelove</p> <p>Navodi primjere službenoga razgovora u različitim situacijama, poznaje različite učtive izraze i</p>

<p>zadanoj slici ili muzici</p> <p>Opisivanje: Opis zatvorenog prostora (enterijer); Opis otvorenog prostora (eksterijer); Opis bića ili grupe bića unutar prostora ili pojave.</p> <p>Pisanje diktata (s obzirom na pravopisne pojave obrađene u 5. i 6. razredu: kontrolni diktat, diktat s predusretanjem grešaka, slobodni diktat)</p> <p>Pisanje pisama, telegrama, mobitelske poruke, jezik bloga, messenger servisi, uputnice, priznanice</p> <p>Pisanje školskih pismenih zadaća (dvije u toku školske godine)</p>	<p>Ostale vrsta čitanja u nastavi: naglas, u sebi, usmjereno, s bilješkama, čitalačke tehnike i stilovi (vježbe čitanja na odabranim tekstovima književnim, naučnim, administrativnim, publicističkim i dr.</p>	<p>Prepoznati i izražajno čitati istaknute dijelove teksta Čitati tekst s razumijevanjem; slušati druge učenike i nastavnika i zapažati obilježja dobrog čitanja</p>	<p>primjena naracije u vježbama usmenog i pismenog izražavanja</p> <p>Pravilna primjena deskripcije u vježbama usmenoga i pismenog izražavanja</p> <p>Savladavanje osnovnih pravopisnih pravila</p> <p>Stvaranje vještina i navika u pravilnom pisanju informativnih oblika usmenoga i pismenog izražavanja</p>	<p>primjenjuje ih u razgovoru</p> <p>Oživljeno i s razumijevanjem izražajno govori stihove, koristeći različite govorne vrednote</p> <p>Izražajno čita tekst, razumije ga, naglašava važne dijelove i govorno obilježava pojedine sadržaje (intonacija, tempo, rečenični naglasak)</p> <p>Pisanje vlastitih tekstova i pravilna primjena narativnih tehnika</p> <p>Pisanje vlastitih deskriptivnih tekstova i primjena pravilnih opisivačkih postupaka.</p> <p>Pravilno pisanje diktiranih tekstova i uočavanje odgovarajućih pravila ili poteškoća u pisanju</p> <p>Pravilno pisanje pisma, mobitelske</p>
---	---	--	---	---

				poruke, uputnice, priznanice
--	--	--	--	------------------------------------

MEDIJSKA KULTURA

Programski zahtjevi	Odgojno-obrazovni ciljevi	MINIMALNA MAKSIMALNA postignuća	
<p>Osnovne vrste medija: štampani, elektronski Novine, časopisi, strip, radio, televizija, internet (postanak i razvoj)</p> <p>Film (postanak, historijat, filmski rodovi i vrste)</p> <p>Teatar (pozorište/ kazalište) kao književno – scenska umjetnost: scena, kulisa, pozorišni/kazališni prostor</p> <p>Nastavni čas lektire u školskoj biblioteci Gledanje animiranog filma ili filma „Pustolovina Haklberija Fina“</p>	<p>Razlikovati vrste medija, upoznati najvažnije osobitosti filmskih vrsta, televizijskih i radijskih emisija</p> <p>Upoznati se s najznačajnijim dnevnim i periodičnim novinama/ časopisima</p> <p>Poznavati karakteristike stripa</p> <p>Pojam ekranizacije književnog djela, veza književnosti i filmske umjetnosti</p>	<p>Poznaje najvažnija obilježja pojedinih vrsta medija na razlikovnom nivou</p> <p>Navodi različite vrste časopisa, filmova, pozorišnih/kazališnih izvedbi, radijskih i televizijskih emisija</p>	<p>Poznaje osnovne karakteristike filmskih vrsta na primjerima, komentira filmska izražajna sredstva, zna osnovne historijske podatke o počecima filmske umjetnosti</p> <p>Određuje vrste poznatih televizijskih emisija</p> <p>Razlikuje strip kao dio medijske kulture i kao jednostavni prozni tekst, samostalno piše strip</p> <p>Samostalno vrši dramaturgiju tekstova</p>

SPISAK KNJIŽEVNIH DJELA ZA DOMAĆU LEKTIRU:

1. S. Pilić: Mrvice iz dnevnog boravka
2. B. Čopić: Orlovi rano lete
3. Bisera Alikadić: Voz do neba
4. Z. Balog: Nevidljiva Iva

5. M. Antić: Plavi čuperak
6. A. Isaković: Lijeve priče
7. Ž. Ivanković: Zvezdangrad
8. Dž. Latić: Srebrena česma
9. V. Milošević: Djeca su vojska najjača (izbor)
10. K. Neslinger: Konrad, dijete iz limenke
11. D. Defo: Robinzon Kruso
12. Š.Pandžo: Samo još kosovi zvižduću/Ruka na kosi

U toku jedne školske godine treba obraditi 8/9 lektirskih djela, po izboru samih nastavnika od ponuđenih djela, s time da se za svaku novu školsku godinu izbor dijela može mijenjati.

**BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST/HRVATSKI JEZIK I
KNJIŽEVNOST/SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST**

VII RAZRED

4 sata sedmično

140 sati godišnje

Izvršene su sljedeće korekcije:

Oblast KNJIŽEVNOST

- Nastavna jedinica „*Jazavac pred sudom*“ (odlomak) P. Kočića se ne realizuje (može se realizovati kao djelo za lektiru)
- Nastavna jedinica *Narodna lirski pjesma* (sevdalinka) se ne realizuje
- Nastavna jedinica „*Posle detinjstva*“ M. Antića se ne realizuju
- Nastavna jedinica „*James Cook*“ (odlomak) N.Čukovski se ne realizuje
- Nastavna jedinica „*Komanči*“ (odlomak) Z.Grey se ne realizuje
- Nastavna jedinica „*Mali Princ*“ A. Exupery (odlomak) se ne realizuje, radi se cijelo djelo kao lektira u 9.razredu

LEKTIRA

Nastavna jedinica: „*Ruka na kosi*“, Š.Pandža se ne realizuje (realizuje se u 6.razredu)

Oblast JEZIK

- Nastavna jedinica *Osnovno i preneseno značenje riječi* se ne realizuje
- Nastavna jedinica *Apozicija (pojam)* se ne realizuje (realizuje se u 5. razredu)
- Nastavna jedinica *Pisanje izostavnika (apostrofa) i tačke sa zarezom* se ne realizuje (realizuje se u 9.razredu)

Oblast KULTURA IZRAŽAVANJA

- Nastavna jedinica *Opis portreta* se ne realizuje

Oblast MEDIJSKA KULTURA

- Nastavna jedinica *Henryk Sienkiewicz: Kroz pustinju i prašumu (igrani film)* se ne realizuje(moguće realizovati zajedno s nastavnom jedinicom *Filmska izražajna sredstva kadar, plan, ugao snimanja*)

Prijedlog rasporeda pismenih vježbi, pismenih zadaća, inicijalnih testova, lektira i diktata:

SEPTEMBAR- Incijalana provjera znanja iz gramatike, pravopisa i osnovnih književnoteorijskih pojmova i diktat
 OKTOBAR- Prva pismena vježba
 NOVEMBAR- ZOT
 DECEMBAR- Prva pismena zadaća na latiničnom pismu
 JANUAR- Lektira koju su učenici dobili preko zimskog raspusta, u decembru nema lektire.
 FEBRUAR- Druga pismena vježba
 MART- Diktat
 APRIL- Treća pismena vježba
 MAJ- ZOT
 JUNI- Druga pismena zadaća na ćirilničnom pismu

Učenici u toku školske godine trebaju uraditi tri pismene vježbe, dvije pismene zadaće, dva diktata, dva ZOT-a i jedan inicijali test na početku školske godine.

Lektiru nemaju samo u mjesecu decembru.

Navedeni prijedlog je dat s ciljem rasterećenja učenika. Sve ostale provjere znanja u vidu testova, kratkih kontrolnih radova, nastavnih listića i referata nastavnik samostalno raspoređuje u toku školske godine.

KNJIŽEVNOST

Književni tekstovi	Književno-teorijski pojmovi	Odgovno-obrazovni ciljevi i zadaci	Minimalna postignuća	Maksimalna postignuća
<u>Umjetnička poezija:</u> 1. D. Cesarić: Voćka poslije kiše 2. T. Ujević: Dažd 3. N. Šop: Bakine naočari 4. D. Trifunovića: Nešto važno da ti kažem 5. M. Krleža: Čovjek je lava 6. M. Dizdar: Zapis o zemlji 7. E. Kišević:	Lirika Ritam-intonacija, stanka, opkoračenje stanka u opkoračenju, naglašavanje riječi i ritam refren Stilska sredstva: metonimije, kontrast, asonanca, aliteracija. Vrste – pejzažna pjesma Epika Fabula-pokretači fabule, zaustavljanje	Prepoznaje metaforu, metonimiju inverziju, kontrast, asonancu, aliteraciju i njihovu ulogu u književnom tekstu Razumije preneseno značenje Prepoznaje osnovna Obilježja, opisne i domoljubne pjesme Prepoznaje	Otkriva stilsko-izražajna sredstva u književnom tekstu Prepoznaje osnovno osjećanje u lirskoj pjesmi Otkriva glavne kompozicijske dijelove književnog teksta Prepoznaje glavne značajke povijesnoga i	Određuje i razumije Stilska sredstva, upotrebljava ih u vlastitom tekstu Određuje pokretače radnje, sredstva zaustavljanja radnje Povezuje ritam i osjećanje u pjesmi Razumije, zapaža i povezuje sa

Lampa na prozoru	fabule	pokretače fabule i sredstva zaustavljanja	pustolovnog romana	savremenom stvarnošću psihološko-etičke karakteristike lika
8. H. Humo: Akvarel	Lik-psihološko-etička karakterizacija, Portret vanjski i unutarnji, forme pripovijedanja	Može okarakterizirati lik	Prepoznaje fabulativnu i tematsko – idejnu okosnicu djela	Uočava glavne karakteristike fantastične književnosti
9. S. Jesenjin: Pjesma o kuji	Portret vanjski i unutarnji, forme pripovijedanja			
10. V. Ilić: U poznu jesen	Pozicija pripovjedača u priči	Uočava glavne značajke povijesnoga i pustolovnog romana	Razlikuje književne i ekstraknjiževne elemente	Uočava glavne karakteristike ljetopisa, putopisa i dnevnika
11. Nerkesi: Pjesma o peru	Pustolovni i povijesni romani			
<u>Prozni tekstovi:</u>				
12. V. Novak: Iz velegradskog podzemlja (odlomak)	Fantastična pripovijest	Uočava različite pozicije pripovjedača i forme pripovijedanja	Uočava razliku između drame i drugih književnih vrsta	Uočava glavne karakteristike usmene književnosti
13. Z. Dizdarević: Naza vezilja	Granične književne vrste: ljetopis, putopis, dnevnik	Uočava razliku između ljetopisa, putopisa i dnevnika	Prepoznaje usmene književne vrste	
15. S. Ćorović: Ibrahimbegov ćošak	Drama Dramski igrokaz	Uočava glavne osobine drame: dijalog, likovi		
16. A. P. Čehov: Vanjka	Usmena književnost Termini balada i romansa			
17. K. Bruckner: Sadako hoće živjeti	Epsko–lirske karakteristike	Uočava glavne karakteristike lirske i epsko–lirske poezije		
18. R. Pavlović, Čistač obuće				
19. M. M. Bešeskija: Sarajevski ljetopis (odlomak)				
20. I. Sekulić: Oslo pod snijegom (odlomak)				
21. Dnevnik Ane Frank (odlomak)				

<p><u>Dramsko djelo:</u> 22. F. Šehović, Putovanje kapetana Porporelosa (odlomak) <u>Narodna književnost</u> 23. Hasanaginica (narodna balada) 24. Narodna romansa (po izboru)</p>				
--	--	--	--	--

RJEČNIK, GRAMATIKA, PRAVOGOVOR I PRAVOPIS

Programski zahtjevi	Odgojno–obrazovni ciljevi	Minimalna postignuća	Maksimalna postignuća
<p>Naglašene i nenaglašene riječi (naglasne cjeline)</p> <p>Riječi za imenovanje pripadnosti mjestu, kraju, zemlji narodu</p> <p>Čestice ili riječce (proširivanje znanja o ovoj vrsti riječi)</p> <p>GLAGOLI Pomoćni glagoli biti, htjeti i jesam Glagolski oblik/osoba i broj</p> <p>Glagoli po predmetu Radnje</p> <p>Glagoli po vidu</p> <p>Infinitiv (infinitivna</p>	<p>Uočavati nenaglašene riječi i pravilno ih čitati u izgovornim cjelinama</p> <p>Uočiti da česticama možemo preoblikovati rečenično ustrojstvo</p> <p>Prepoznavati glagolski oblik/osobu i broj u rečenici</p> <p>Pojam pomoćnih glagola i razlikovanje</p> <p>Razlikovati prijelazne, neprijelazne i povratne glagole</p> <p>Razlikovati svršene i</p>	<p>Pravilno pisanje i izgovor nenaglasnica/atoničkih riječi</p> <p>Prepoznaje osnovne čestice (da, ne, li, za)</p> <p>Razlikovanje glagola po značenju</p> <p>Razlikovanje glagola po predmetu radnje i po vidu</p> <p>Razumije ulogu infinitiva u tvorbi glagolskih oblika</p> <p>Pravilno upotrebljava glagolske pridjeve</p> <p>Prepoznaje prezent i razumije njegovo osnovno značenje</p> <p>Spreže glagole u prezentu prema morfološkim</p>	<p>Razlikuje prednaglasnice/predtoničke riječi i zanaglasnice/izatoničke riječi</p> <p>Uočava da česticama možemo izreći i svoje dojmove (ma, god, doista, naravno, sigurno)</p> <p>Razvrstavanje povratnih glagola na prave povratne, nepravne i uzajamno povratne.</p> <p>Razlikuje i uočava trajne i učestale glagole.</p> <p>Razumije ulogu infinitiva u dopuni glagola</p> <p>Uočava glasovne promjene u glagolskim pridjevima promjena je ispred i u o</p> <p>Razumije pravu i</p>

osnova i završeci)	nesvršene glagole	obilježjima (osoba i broj)	prenesenu sadašnjost Uočavapalatalizaciju i jotovanje u prezentu
Glagolski pridjevi i glagolska imenica	Prepoznati infinitiv i njegove završetke	Prikladno upotrebljava perfekt u govorenju i pisanju	Uočava futurski perfekt
Prezent. sprezanje/konjugacija. prezent pomoćnih glagola	Prepoznati i tvoriti glagolske pridjeve	Može proizvoditi oblike glagola koji se u aoristu, imperfektu i pluskvamperfektu najčešćeupotrebljavaj u	Može zamjenjivati aorist, imperfekt i pluskvamperfekt Perfektom
Perfekt		Usvajanje aorista i imperfekta pomoćnih glagola biti i htjeti	Uočava glasovne promjene u sprezanju
Izricanje prošlosti aoristom, imperfektom i pluskvamperfektom	Prikladno upotrebljavati prezent u govorenju i pisanju		Uočava isti oblik prezenta i aorista u 3. licu jednine kod nekih glagola
Izricanje budućnosti Futurom	Usvojiti prezent pomoćnih glagola	Samostalno spreže glagole u futuru I i II	Uočavanje gnomskog i futurskog aorista
Izricanje zapovijedi i molbe imperativom	Prepoznati perfekt i razumjeti njegovo osnovno značenje	Prepoznaje imperativ u rečenici Imperativom izriče zapovijed, molbu i zabranu	Zamjenjuje futur drugi svršenim Presentom
Kondicional I i II	Vladati oblicima perfekta pomoćnih glagola	Pravilno koristi kondicional. u govorenju i pisanju	Preoblikuje prezent u oba futura
Glagolski prilozi		Upotrebljava glagolske priloge u govorenju i pisanju	Uočava pripovjedni i svezremenski imperativ
REČENICA Jednostavna proširena rečenica Predikat – imenski i glagolski	Prepoznavanje aorista i imperfekta kao jednostavnih oblika	Prepoznaje imenski predikat	Razlikuje istobličnice imperativa i prezenta u rečenici
Priložne oznake u rečenici (uzrok, količina, društvo)	Prepoznavanje pluskvamperfekta kao složenog oblika	Uočava priložne oznake	Uočava i razumije značenje i tvorbu kondicionala II
Objekt (izravni i neizravni)	Prepoznati, razlikovati, pravilno pisati i izgovarati futur prvi i drugi te razumijevati njihova značenja	Prepoznaje objekt, atribut i apoziciju u rečenici	Objašnjava službu glagolskih priloga u rečenici
Atribut: pridjevni atribut i imenički atribut		Razlikuje izravni i neizravni objekt	Prepoznaje imenski predikat u različitim glagolskim oblicima
		Primjena pravila o	Uočava da glagoli otvaraju mjesto različitim vrstama objekata

<p>Složena rečenica (pojam složene rečenice)</p> <p>PRAVOPIS I PRAVOGOVOR Veliko slovo u jednočlanim i višečlanim imenima pokrajina i krajeva, dijelova naselja, trgova i ulica</p> <p>Pisanje etnika</p> <p>Pisanje i izgovor zamjenice sebe (se) uz povratne glagole</p> <p>Pisanje i izgovor aorista glagola biti i niječnice uz glagolske oblike</p> <p>Pisanje infinitiva i glagolskog pridjeva radnog (m. r. jednine)</p> <p>Izgovor i pisanje glagolskih oblika u kojima su provedene glasovne promjene (č, ć, je i ije u gl. oblicima)</p> <p>Izgovor i pisanje prednaglasnica i zanaglasnica (zamjeničkih i glagolskih)</p> <p>Zarez u jednostavnoj i</p>	<p>i tvorbe</p> <p>Prepoznati imperativ kao glagolski način i razumjeti njegovo značenje i tvorbu</p> <p>Prepoznati i razlikovati kondicional prvi i drugi te njihovu tvorbu</p> <p>Uočiti značenje, tvorbu i službu u rečenici</p> <p>Razlikovati imenski predikat odglagolskog predikata</p> <p>Primjenjivati i uočavati priložnu oznaku uzroka, društva i količine</p> <p>Uočiti i prepoznati objekt u rečenici</p> <p>Razlikovati izravni i neizravni objekt</p> <p>Razlikovati pridjevni i imenički atribut, prepoznati apoziciju</p> <p>Pravilno pisati veliko početno slovo u imenima pokrajina i krajeva te dijelova naselja</p>	<p>upotrebi velikog slova u primjerima koje predviđa program</p> <p>Primjena gramatičke norme u govoru i pismu</p> <p>Primjena stečenih znanja u govoru i pismu</p> <p>Razlikovanje naglasnica i nenaglasnica (prednaglasnica i zanaglasnica – tipični primjeri)</p> <p>Prepoznaje pravopisne znakove i koristi ih u pisanju</p>	<p>Razlikuje pridjevni i imenički atribut</p> <p>Pravilno piše zarez kod apozicije i apozicijskog skupa u poslije imeničnom položaju</p> <p>Uočava glagolske pridjeve u funkciji atributa</p> <p>Pisanje naziva naselja i dijelova naselja na stranim jezicima</p> <p>Pravilno izgovara i piše glagolske oblike u svakodnevnom razgovoru</p> <p>Uočavanje glagolskih oblika u kojima su provedene glasovne promjene u jezično i pedagoški primjerenim tekstovima</p> <p>Prepoznavanje i pravilan izgovor naglašenih i nenaglašenih riječi</p> <p>Uočava i obilježava naglasne cjeline</p> <p>Primjena pravopisne norme u tekstovima (zadace, plakati, literarni sastavi)</p>
--	--	---	--

<p>složenoj rečenici (odvajanje apozicije, pisanje vokativa, nabranje rečeničnih dijelova, nabranje rečenica)</p>	<p>(gradske četvrti, dijelovi sela, trgovi, ulice, parkovi)</p> <p>Pravilno pisati i govoriti povratne glagole (smijati se, šaliti se ...)</p> <p>Pravilno pisati i govoriti infinitiv ispred zanaglasnice i iza nje</p> <p>Pravilno pisati glagolski pridjev radni u m.r. jednine čija osnova završava na –je (htjeti, smjeti, živjeti, umrijeti, vidjeti)</p> <p>Slušno razlikovati i pravilno pisati i izgovarati riječi u kojima su provedene glasovne promjene</p> <p>Pravilno upotrebljavati prednaglasnice i zanaglasnice u izgovoru i pisanju</p>		
--	---	--	--

KULTURA USMENOG I PISMENOG IZRAŽAVANJA

Programski zahtjevi	Programski sadržaj	Odgojno–obrazovni	Minimalna postignuća	Maksimalna postignuća
---------------------	--------------------	-------------------	----------------------	-----------------------

		ciljevi i zadaci		
Pričanje	<p>Pričanje događaja ili doživljaja retrospektivnim slijedom izlaganja</p> <p>Pričanje događaja/ doživljaja uz upotrebu opisa (pejzaža ili lika)</p>	<p>Povezivanje događaja po njihovim uzajamnim vezama i odnosima</p> <p>Stvaranje složenije kompozicije sastava</p> <p>Uvođenje retrospektivnih epizoda u pričanje</p> <p>Uočavanje povezanosti opisa s doživljajem i njegov značaj za tok radnje</p> <p>Uočavanje stilske funkcije glagola, imenica i pridjeva</p>	<p>Kompozicija sastava – jednostavna</p> <p>Mogućnost stvaranja redoslijeda značajnih trenutaka i uvođenja retrospekcije u priču</p> <p>Opis pejzaža usklađen je s tokom događaja i povezan s doživljajima sudionik</p>	<p>Kompozicija sastava složenija</p> <p>Složenije pripovijedanje i skladno povezivanje niza događaja i doživljaja u cjelinu</p> <p>Mogućnost uporabe/upotrebe retrospektivnih epizoda i shvaćanje njihove funkcije</p> <p>Sastav opširniji</p> <p>Opis pejzaža upotpunjuje pričanje doživljaja, predstavlja njegov prirodni sastavni dio</p>
Deskripcija	Opis dinamičnog zbivanja u prirodi	<p>Uočavanje redoslijeda prikazivanja pojedinosti u dinamičnom opisu</p> <p>Mogućnost opisivanja vizualnih i akustičnih pojedinosti</p> <p>Funkcija glagola u opisu</p>	<p>Opisuje zbivanje uz pomoć plana</p> <p>U sastavu upotrebljava glagole kretanja, pojedinosti slijede jedna iza druge u vremenskom tijeku</p>	<p>Izrađen stil i jezik</p> <p>Sažetom, kratkom i izražajnom rečenicom dočarava uzbuđljive trenutke</p> <p>Slika zbivanja oko sebe, ali i svoje raspoloženje i misli</p>
Čitanje i slušanje	Interpretativno čitanje lirskih, pripovjednih i dramskih tekstova Ostale vrste čitanja: u sebi,	Služiti se govornim vrednotama: rečenični naglasak, rečenična intonacija, boja,	<p>Pravilno čita tekst</p> <p>Umjerena brzina govora i</p>	Govorno obilježava intonaciju rečenice te bojom i jačinom glasa dočarava

	usmjereno čitanje	visina i jačina glasa	pravilna artikulacija glasova	sadržaje
Pisanje	<p>Pisanje dnevnika</p> <p>Pisanje autobiografije</p> <p>Pisanje diktata: kontrolni diktat, stvaralački diktat, diktat sa sprečavanjem grešaka</p> <p>Pisanje školskih pismenih zadaća: dvije tokom/tokom školske godine</p>	<p>Upoznavanje s načinom vođenja ličnog dnevnika</p> <p>Napisati svoju autobiografiju</p>	<p>Bilježi događaje, misli i osjećaje</p> <p>Iznosi podatke o svom životu: boravak u vrtiću, polazak u školu, kako je dobio ime itd.</p>	<p>Dnevnik pripovjedački uobičen, zanimljiv način slikanja događaja i osjećaja</p> <p>Autobiografija prožeta humorom</p>

MEDIJSKA KULTURA

Programski zahtjevi	Odgojno–obrazovni ciljevi	Minimalna postignuća	Maksimalna postignuća
<p>Filmska izražajna sredstva kadar, plan, ugao snimanja</p> <p>Knjiga – film: Mark Twain: Kraljević i prosjak (igrani film)</p> <p>Pozorišna izražajna sredstva: govor, gluma, scenografija, kostimografija</p> <p>Izražajna sredstva stripa: crtež, kvadrat, fabula prikazana</p>	<p>Prepoznati izražajna sredstva u filmu, pokreti kamere kao izražajno sredstvo filma (statičnakamera, dinamična kamera, vožnja, panorama)</p> <p>Filmska maska, scenografija i kostimografija kao filmska izražajna sredstva</p> <p>Prepoznati pozorišna izražajna sredstva u predstavi: scenografiju, kostimografiju, rasvjetu</p> <p>Prepoznati izražajna sredstva stripa</p> <p>Uočiti sličnosti i razliku</p>	<p>Upoznavanje načina stvaranja filma – uočavanje nastanka jednog kadra</p> <p>Povezivanje filma sa stripom, crtanje iz raznih uglova - pravljenje pokretnog stripa</p> <p>Razumije ulogu pozorišna izražajnih sredstava</p> <p>Uočava razliku između glume u pozorištu i glume pred kamerom</p> <p>Razumije priču u stripu i način izražavanja govora</p>	<p>Razumije tehniku stvaranja filma</p> <p>Razvija sposobnost za estetsko i etičko vrednovanje filma</p> <p>Uočava sličnosti i razlike pozorišne i filmske glume, scenografije, maske i kostimografije</p> <p>Razvijena sposobnost etičke i estetske procjene vrijednosti pojedinih stripova</p> <p>Sposobnost primanja poruka stripa (reklamnih, domoljubnih, ekoloških)</p>

kvadratima	između filmskog kadra i kvadrata stripa (plan i ugao gledanja)	stripom	Razlikuje vrste stripa po temi – povijesni, kriminalistički, pustolovni, naučnofantastični
-------------------	--	---------	--

LEKTIRA

1. Alija H. Dubočanin: Brod na vidiku (izbor pripovjedaka)
2. P. Kočić: Jazavac pred sudom / Izabrane pripovijetke
3. Skender Kulenović: Gromovo đule
4. Dragutin Tadijanović: Srebrne svirale (izbor poezije)
5. Dubravko Jelačić Bužimski: Sportski život letećeg Martina
6. Branka Primorac: Maturalac
7. Stevan Raičković: Na kraju grada (izbor poezije i proze)
8. Desanka Maksimović: Strepnja (izbor poezije)
9. Nenad Radanović: Mali Jan (izbor pripovjedaka)
10. Isak Samokovlija: Nosač Samuel i druge pripovijetke
11. Mark Tven: Kraljević i prosjak
12. Oskar Vajld: Sretni princ i druge bajke

U toku jedne školske godine treba obraditi 8/9 lektirskih djela, po izboru samih nastavnika od ponuđenih djela, s time da se za svaku novu školsku godinu izbor dijela može mijenjati.

BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST/HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST/SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

VIII RAZRED

4 sata sedmično

140 sati godišnje

Oblast KNJIŽEVNOST:

- Nastavna jedinica „Brezza“ S. Kolara (odlomak) neće se realizovati (djelo realizovati u cjelini za lektiru u IX razredu)

- Nastavna jedinica „*Knjiga*“ I Andrića neće se realizovati (djelo realizovati u cjelini za lektiru u IX razredu)
- Nastavna jedinica „*Starac i more* „(odlomak) E.Hemingwaya neće se realizovati (djelo realizovati u cjelini za lektiru u IX razredu)
- Nastavna jedinica „*Oslo pod snegom* „ I. Sekulić (odlomak iz putopisa *Pisma iz Norveške*) realizovat će se u VII razredu
- Nastavna jedinica „*Sjećanje na šarenu pticu*“ M.Kovač neće se realizovati, zamijeniti „Autobiografijom“ B.Nušića

Oblast LEKTIRA:

Može se realizovati djelo „Pjesme“ (izbor) V. Parun; djelo „Višnjik“ A.P.Čehova realizovati u IX razredu, a u VIII realizovati „Veliki talas“P.Bak

Oblast JEZIK:

Nastavnu jedinicu *Arhaizmi – zastarjelice*“ realizovati u IX razredu

Nastavnu jedinicu *Zarez u jednostavnoj i složenoj rečenici(suprotnost, naknadno dodani dio, modalne riječi, isticanje i nabranje)* realizovati u VII razredu

Nastavna jedinica *Slaganje subjekta i predikata* raditi u srednjoj školi

Nastavna jedinica *Izricanje subjekta, predikata rečenicom. subjekatske i predikatske rečenice* raditi u srednjoj školi

Oblast KULTURA IZRAŽAVANJA:

- Nastavna jedinica *Opis zatvorenog prostora (enterijera)* se ne realizuje

Oblast MEDIJSKA KULTURA:

- Nastavnu jedinicu *Literarni elementi filma (scenarij)* se ne realizuje
- Gledanje filma „Život je lijep“ umjesto *Vrste radijskih emisija*

Prijedlog rasporeda pismenih vježbi, pismenih zadaća, inicijalnih testova, lektira i diktata:

SEPTEMBAR- Incijalan provjera znanja iz gramatike, pravopisa i osnovnih književnoteorijskih pojmova i diktat

OKTOBAR- Prva pismena vježba

NOVEMBAR- ZOT

DECEMBAR- Prva pismena zadaća na latiničnom pismu

JANURA- Lektira koju su učenici dobili preko zimskog raspusta, u decembru nema lektire.

FEBRUAR- Druga pismena vježba

MART- Diktat

APRIL- Treća pismena vježba

MAJ- ZOT

JUNI- Druga pismena zadaća na ćirilničnom pismu

Učenici u toku školske godine trebaju uraditi tri pismene vježbe, dvije pismene zadaće, dva diktata, dva ZOT-a i jedan inicijalni test na početku školske godine.

Lektiru nemaju samo u mjesecu decembru. Navedeni prijedlog je dat s ciljem rasterećenja učenika. Sve ostale provjere znanja u vidu testova, kratkih kontrolnih radova, nastavnih listića i referata nastavnik samostalno raspoređuje u toku školske godine.

Učenici su dužni pročitati osam obaveznih lektira.

Književni tekstovi	Književno– teorijski pojmovi	Odgojno– obrazovni zadaci	MINIMALNA MAKSIMALNA POSTIGNUĆA	
<u>Narodna književnost:</u> 1. Lirska narodna pjesma (Ljubavni rastanak, Nesretna djevojka ili Majka Fatu kroz tri godine više) 2. Epsko-lirska: Smrt Omera i Merime <u>Umjetnička poezija:</u> 3. Dobriša Cesarić: Oblak 4. Vesna Parun: Kad sunce umiva oči 5. D. Bajezidagić: Gazel o Starom mostu	Motivi, slike, muzički/glazbeni elementi stiha, stilska obilježja lirske narodne pjesme Kompozicija, likovi, idejno – tematska svojstva, stilski postupci, jezik Odlike epskog i lirskog Misaona (refleksivna) pjesma Misaoni motivi Forma gazela, pjesništvo na orijentalnim jezicima Ljubavna pjesma Podjela pjesama prema obliku: oda, himna,	Uočavanje obilježja lirske narodne pjesme Poticati osjećaje i um čitanjem i slušanjem narodnih pjesama Buđenje plemenitih osjećaja i potrebe da seprevladavaju nepravedni ljudski odnosi koji guše slobodu ličnosti, pravo na samostalno odlučivanje i opredjeljenje Uočavanje teme i motiva u misaonim i duhovnim	Uočavanje stilskih sredstava i osnovnog osjećaja u pjesmi Mogućnost sažetog prepričavanja pjesme Izražavanje doživljaja i dojmova Uočava i izdvaja gradaciju i hiperbolu Razlikuje pjesme prema obliku Iznosi redoslijed događaja i određuje naslov svakoj kompozicijskoj jedinici Razumijevanje sadržaja i sposobnost sažeta	Mogućnost shvaćanja idejne suštine Uočavanje faza u razvoju radnje Uočavanje ponavljanja, sintaksičkog ustrojstva stiha Obrazlaganje i dokumentiranje tvrdnji citatima iz teksta Otkrivanje povezanosti jezičnolističkih elemenata i osjećaja u pjesmi Razumije sadržaj misaonog motiva (osjećaj, misao) Objašnjava alegoriju Određivanje faza u razvoju radnje i uočavanje epizoda koje ulaze u pojedine faze

6. R. M. Rilke: Na uglu	elegija, idila sonet i haiku pjesma.	pjesmama	formuliranja	Uočava i izdvaja lirske epizode u proznom djelu, statične i dinamične elemente
7. J. Prevert: Za tebe ljubavi moja	Rima i njezina uloga u oblikovanju stiha (obgrljena rima)	Razlikovati tematsku i vrstovnu podjelu pjesama	Razvrstavanje likova prema mjestu i važnosti u djelu i prema socijalnim kriterijima	Mogućnost praćenja unutrašnjeg razvoja lika
8. Sergej Jesenjin: Pismo majci	Pjesnička sredstva: alegorija, anafora, gradacija, sinestezija, paradoks hiperbola	Primijeniti znanja o strofi, stihu, lirskoj pjesmi i stilskim sredstvima u interpretaciji soneta	Otkrivanje zanimanja za putopisne teme	Uočava obilježja putopisa i asocijativnosti kao važnog postupka u nastajanju putopisa
9. D. Sekulić: Majka	Fabula – razvijena u romanu i pripovijetki, sažeta u basni i anegdoti (uočavanje uz interpretaciju teksta)	Uočavanje kompozicije, pripovjednih tehnika i njihove uloge u proznom djelu	Opisivanje jednog svog putovanja Uočava ustrojstvo dramske radnje	Iznosi lična zapažanja o dramskom djelu
10. S. Kulenović: Stećak	Glavni dijelovi epskog teksta (funkcija preokreta)	Zapažanje postupka U karakterizaciji Likova	Izdvaja protagoniste i antagoniste i određuje osnovni sukob	Ocjenjuje postupke likova s etičkog, društvenog ili idejnog stajališta
11. A. Sidran: Bašeskija	Kompozicija fabule – odnos pojedinih događaja u fabuli, odnos narativnih i ostalih dijelova priče	Prepoznavanje uloge opisa u pripovijedanju (statičan, dinamičan opis, zaustavljanje i pokretanje radnje)		
12. A. Matoš: Noturno	Lik – unutrašnji monolog kao sredstvo slikanja lika	Uočavanje motiva u putopisnom djelu, objektivnog i subjektivnog stava pisca i načina stvaranja		
<u>Prozni tekstovi:</u> 13. J. Kozarac: Moj djed				
14. Z. Kolarić: Suze kojih se stidim (odlomak)				
15. Svetozar Ćorović: Špijun (odlomak)				
16. B. Nušić: Autobiografija				
17. E. Koš: Ujka Filip				
18. Meša Selimović: Zlatna ptica (odlomak iz romana Derviš i smrt)				
19. E. Čolaković: Legenda o Ali-paši (odlomak iz romana)				

20. A. Nametak: Tuturuza i šeh Meco (odlomak iz romana)	monoloških mjesta Uloga opisa u Pripovijedanju	ugodaja Analiziranje bitnih problema dramskog djela		
21. B. Ćopić: Bašta sljezove boje	Humor i ironija proznom djelu Karakterizacija glavnog lika (fizička, psihološka)	Čitanje i razumijevanje dramskog djela		
22. S. O'Dell: Otok plavih dupina (odlomak)		Scensko oblikovanje dramskog djela		
23. Arthur C. Clarke: Odiseja u svemiru 2001. (odlomak)	Naučno – fantastični Roman Roman odrastanja			
24. Dž. Selindžer: Lovac u raži (odlomak)	Obilježja putopisa: granične književne vrste			
25. Z. Džumhur: Nekrolog jednoj čaršiji (odlomak iz putopisa)	Kompozicija drame Protagonist, antagonist Dramatizacija			
<u>Dramsko djelo:</u> 26. Milan Ogrizović: Hasanaginica (odlomak iz drame)				

RJEČNIK, GRAMATIKA, PRAVOGOVOR I PRAVOPIS

Programski zahtjevi	Odgojno–obrazovni ciljevi	Minimalna postignuća	Maksimalna postignuća
<u>Značenje riječi:</u> Sinonimi- istoznačnice, sličnoznačnice Homonimi / istozvučnice Antonimi – riječi suprotna značenja	Značenje i prepoznavanje sinonima, antonima, homonima Pravilno rabiti/upotrebljavati	Svojim riječima zna objasniti pojmove: sinonim, antonim, homonim	Stvaranje razrednog rječnika sinonima, homonima, antonima Rad u skupinama i svaka skupina zapisuje

<p><u>Vrste riječi:</u> Zamjenice i njihova uloga u rečenici (upitne, odnosne i neodređene zamjenice)</p> <p>Pisanje i izgovor prijedloga, priloga, veznika i čestica</p> <p>Pravilna upotreba prijedloga uz pojedine padeže</p> <p>Jednostavni i složeni prijedlozi</p> <p>Prilozi i prijedlozi - pisanje (iz daleka svijeta i izdaleka)</p> <p>Odnosne zamjenice i nepromjenjive riječi u vezničkoj službi u rečenici</p> <p>Glagolski prilozi</p> <p>REČENICA Jednostavna neproširena, jednostavna proširena, besubjektivna i neoglagoljena rečenica</p> <p>Članovi rečenice: samostalni (glavni) i nesamostalni (sporedni) Samostalni članovi: predikat, subjekt, objekt i priložne oznake</p> <p>Gramatička svojstva predikata i subjekta</p> <p>Objekt (besprijedložni i prijedložni) Priložne oznake (namjera, pogodba, dopuštenje, posljedica) Nesamostalni rečenični članovi: atribut i apozicija</p>	<p>padežne oblike upitnih, odnosnih i neodređenih zamjenica u govorenju i pisanju</p> <p>Razumjeti uloge povratne i povratno – posvojne zamjenice u rečenici</p> <p>Prepoznati priloge, prijedloge, veznike i čestice u rečenici</p> <p>Pravilno upotrebljavati veznike, čestice, usklike u govorenju i pisanju</p> <p>Prepoznati i razlikovati glagolski prilog prošli</p> <p>Razumjeti njihovo značenje islužbu u rečenici</p> <p>Upoznati strukturu neproširene i proširene rečenice</p> <p>Prepoznati i imenovati besubjektivnu i neoglagoljenu rečenicu</p> <p>Utvrditi znanje o glagolskom i imenskom predikatu</p> <p>Imenica, pridjev, zamjenica, broj i prilog kao dio imenskog predikata Izricanje subjekta svim vrstama riječi Ponavljanje i produbljanje</p>	<p>Prepoznaje i pravilno piše neodređenu zamjenicu s prijedlogom Pravilno piše složene zamjenice s česticom god (nekoliko najčešćih primjera)</p> <p>Mogućnost prepoznavanja i imenovanja nepromjenjivih vrsta riječi</p> <p>Pravilno upotrebljava glagolske priloge</p> <p>Prepoznaje subjekt i riječi koje ga dopunjuju</p> <p>Prepoznaje predikat i riječi koje ga dopunjuju</p> <p>Mogućnost uočavanja gramatičkih svojstava subjekta i predikata</p> <p>Prikladno slaže subjekt i predikat</p> <p>Uočava vrste objekta i priložnih oznaka</p> <p>Uočava vrste riječi kojima izričemo objekt i priložne oznake</p>	<p>abecednim redom ono što je dobila za zadatak</p> <p>Antonime zapisivati u parovima Razumijeti tvorbu neodređenih zamjenica</p> <p>Razumije kad se čestica god piše sastavljeno, a kada rastavljeno uz zamjenicu</p> <p>Mogućnost razlikovanja priloga i prijedloga te priloga i pridjeva u primjerima istoobličnih riječi</p> <p>Mogućnost preoblike zavisne rečenice glagolskim priložima i obratno</p> <p>Uočava popridjevljene glagolske priloge</p> <p>Uočava neoglagoljenu i besubjektivnu rečenicu</p> <p>Uočava dijelove imenskog predikata: spona ili kopula (pomoćni glagol biti u bilo kojem obliku) i imenska riječ</p> <p>Mogućnost izricanja prijedložnog objekta</p> <p>Otkrivanje priložnih oznaka upitnim priložima</p> <p>Uočava prijedložni atribut. atributni i apozicijski skup</p> <p>Zaključuje u kojem je</p>
--	--	--	---

<p>Složena rečenica – nezavisna i zavisna Stvaranje složene rečenice nizanjem, povezivanjem i uvrštavanjem</p> <p>Nezavisno složena rečenica: vezničke i nevezničke rečenice (rečenični niz)</p> <p>Vrste nezavisnosloženih rečenica: sastavna, rastavna, suprotna, isključna i zaključna</p> <p>Zavisno složena rečenica Izricanje objekta i atributa rečenicom</p> <p>Vrste priložnih rečenica: mjesna, vremenska, načinska, namjerna, uzročna, posljedična, dopusna rečenica</p> <p>Izricanje pogodbe, mogućnosti i želje složenim rečenicama</p> <p><u>Pravogovor i pravopis:</u> Veliko početno slovo u imenima društava, organizacija, udruga i ustanova, društvenih i stilski pokreta, povijesnih događaja i javnih skupova</p> <p>Pisanje neodređenih zamjenica i prijedloga, zamjenica i čestice god</p> <p>Pisanje riječi s glasovima č, ć, dž, đ, ije, je</p> <p>Pisanje zarez u nezavisno složenim rečenicama Pisanje zarez u zavisno složenim rečenicama</p> <p>Upravni i neupravni govor u pisanju</p>	<p>znanja o objektu i priložnim oznakama Prepoznavanje atributa i apozicije i njihovih gramatičkih svojstava</p> <p>Atribut i apozicija kao članovi subjektivnog, objektivnog ili priložnog skupa</p> <p>Razumjeti načine sklapanja jednostavnih rečenica u složenu</p> <p>Udruživati jednostavne rečenice u složenu nizanjem i povezivanjem</p> <p>Razumjeti značenje različitih vrsta nezavisno složenih rečenica</p> <p>Prepoznati zavisno složenu rečenicu Prepoznati glavnu i zavisnu rečenicu u zavisno složenoj rečenici</p> <p>Razumjeti značenje objektivne i atributne rečenice Prepoznavati priložne rečenice i razumjeti njihovo značenje</p> <p>Prepoznati i razumjeti pogodbu, mogućnost i želju izrečene kondicionalima</p> <p>Izricati pogodbu i uvjet pogodbenom zavisnom rečenicom</p> <p>Pravilno pisati veliko slovo u najčešćim</p>	<p>Razlikuje imenički i pridjevski atribut</p> <p>Prepoznaje apoziciju i prikladno upotrebljava atribut i apoziciju u govorenju i pisanju</p> <p>Uočava kako udruživanjem jednostavnih rečenica nastaje složena</p> <p>Prepoznaje vrste nezavisno složenih rečenica i zna tipične veznike</p> <p>Uočava da je nezavisnosložena rečenica složena određenica koje ne ovise jedna o drugoj Uvrštava jednostavne rečenice u složenu Uočava veznička sredstva</p> <p>Prepoznaje glavnu i zavisnu surečenicu u zavisno složenoj rečenici</p> <p>Razumije da se objekt i atribut može izreći rečenicom Prepoznaje priložne rečenice i razumije njihovo značenje</p>	<p>skupu atribut i apozicija u rečenici / objektivnom, subjektivnom ili priložnom</p> <p>Prepoznaje veznička sredstva: veznike, vezničke skupove, priloge i zamjenice kao vezničke riječi Razlikuje vrste veznika u nezavisnosloženim rečenicama i pravilno piše zarez</p> <p>Uočava zavisne umetnute rečenice</p> <p>Upotreba složene rečenice u govorenoj i pisanoj komunikaciji u jednostavnijim primjerima Zamjenjuje imenski predikat predikatnom rečenicom, subjekt subjektivnom rečenicom, objekt objektivnom rečenicom i atribut atributnom rečenicom</p> <p>Zamjenjivanje priložnih oznaka zavisnim surečenicama</p> <p>Pisanje zarez u zavisnosloženoj rečenici s obzirom na različita mjesta zavisne surečenice</p> <p>Uočavanje razlika između rečenica s veznicima da i kako</p> <p>Primjena pravopisne norme u svakodnevnom pisanju i čitanju Razvijena sposobnost</p>
---	---	--	--

	<p>primjerima</p> <p>Pravilno pisati neodređene zamjenice s prijedlogom i česticom god</p> <p>Uvježbati pisanje i izgovor riječi u kojima se pojavljuju glasovi č, ć, dž, đ, ije, je</p> <p>Pisati upravni govor u rečenicama s različitim odnosima rečenice objašnjenja i rečenice upravnog govora</p>	<p>Mogućnost preoblake zavisne rečenice glagolskim priložima</p> <p>Veliko slovo u jednostavnijim i češće rabljenim primjerima</p> <p>Pravilno pisanje i govorenje u skladu s pravopisnom pravogovornom i gramatičkom normom</p> <p>Zarezom odvaja rečenice u nizu</p> <p>Pisanje upravnog govora u skladu s pravopisom</p>	<p>primjene stečenih znanja u novonastalim situacijama (slušanje, govorenje, razgovaranje, čitanje i pisanje)</p> <p>Zarezom odvaja zavisnu surečenicu umetnutu među dijelove glavne surečenice</p> <p>Pravilna upotreba zareza kada je zavisnasurečenica u inverziji</p> <p>Mogućnost preoblake upravnog u neupravni govor i obratno</p>
--	---	---	---

KULTURA USMENOG I PISMENOG IZRAŽAVANJA

Programski zahtjevi	Programski sadržaj	Odgojno–obrazovni ciljevi i zadaci	Minimalna postignuća	Maksimalna postignuća
Naracija	Stvaranje zamišljene priče Odabrati zanimljivu, neobičnu i originalnu temu iz fantastičnog, računarskog, životinjskog i	Poticati maštu i objediniti znanje iz teorije književnosti Pričanje u 1. ili 3. licu	Sposobnost stvaranja priče koja ima naslov, temu, kompoziciju (dijelove fabule), likove Likovi imaju imena (obična i neobična), vlastite osobine,	Sposobnost uvođenja u priču stvarnih personificiranih likova U oblikovanju priče upotrebljava pripovijedanje, opisivanje, dijalog i

	biljnog svijeta ili iz dječje svakodnevnice		jezik i međusobno su povezani	monolog U portretiranju i karakterizaciji likova koristi se humorom
Deskripcija	Pisanje putopisa	Uočavanje obilježja putopisa i mogućnost opisa osobnog putovanja	Mogućnost pisanja putopisa o vlastitom zavičaju Putopis ima elemente slikovitosti ostvarene epitetom i usporedbom	Izražena maštovitost, slikovitost i subjektivnost u putopisu Piše putopis o udaljenim krajevima
Raspravljanje	Problemski članak Odabrali temu koja predstavlja neki problem iz oblasti sporta, nauke, stanovanja, zabave, čuvanja okoliša itd. Pisanje scenarija (uočavanje obilježja scenarija)	Uočiti da je problemski članak vrsta raspravljanja i da se zasniva na mišljenju i prosuđivanju pojava, stvari, bića i događaja Uspoređivanje literarnog djela i scenarija	posobnost stvaranja kompozicije problemskog članka: najava problema (tvrđnja), traganje za rješenjima problema, predlaganje najboljeg rješenja i zaključak Mogućnost preoblike nekog kraćeg književnog teksta iz čitanke u scenarij Scenarij ima dva tekstualna dijela: video i audio	Mogućnost samostalnog izbora teme i pisanja problemskog članka prema shemi: NASLOV TVRDNJA DOKAZI I PRIJEDLOZI ZAKLJUČAK Pokušaj stvaranja vlastitog scenarija
Čitanje i pisanje	Provođenje artikulacijskih akcenatskih i intonacijskih govornih vježbi Dramatizacija	Prepisati sve glasove s kojima učenici imaju problema pri izgovoru - napraviti školsku	Pravilno čita naglasnu ili akcenatsku cjelinu Pravilno čita prozne, lirske i dramske tekstove	Interpretativno čitanje lirskih, pripovjednih i dramskih tekstova Dramatizira

	neke priče iz čitanke Pisanje diktata: kontrolni diktat, diktat sa sprječavanjem grešaka, izborni diktat Pisanje dviju školskih zadaća tokom školske godine.	razlikovnu gramatiku Razvijati vještinu interpretativnog čitanja Preoblikovati pripovjedni tekst u dramski	Zamjećuje ulogu rečeničnih znakova i njihovu vezu s govornim vrednotama Vrši dramaturgiju na kratkim primjerima	opširniji tekst
--	--	--	--	-----------------

MEDIJSKA KULTURA

Programski zahtjevi	Odgovno – obrazovni ciljevi	MINIMALNA postignuća	MAKSIMALNA postignuća
Igrani film Vrste igranog filma Radio Zvuk – radijsko izražajno sredstvo Gledanje filma „Život je lijep“ R.Benigni Televizijske emisije (informativne, obrazovne, dokumentarne, zabavne) Knjižnica / biblioteke– knjižna građa	Prepoznati i objasniti obilježja igranoga filma i filmske priče Razumjeti nastanak filma – od priče do snimanja Prepoznati radijska izražajna sredstva Rasprava o gledanom filmu Razlikovati vrste televizijskih emisija s obzirom na njihovu namjenu Samostalno se služiti rječnikom, enciklopedijom i pravopisom	Prepoznaje i imenuje obilježja igranoga filma: postojanje glumaca i izmišljene filmske priče Uočava obavijesnu, obrazovnu i zabavnu ulogu radija Mogućnost iznošenja doživljaja jedne obavijesne i jedne zabavne televizijske emisije Mogućnost pronalaženja pojma u rječniku i enciklopedij	Uočava ideju te odnose među likovima i izražajna sredstva Razlikuje vrste igranoga filma. uspoređuje film i književno djelo Razvijena kultura slušanja, razmišljanja, govorenja i prosuđivanja Uočava ulogu televizijskoga programa u životu savremenog čovjeka Razvijen selektivni pristup televizijskom programu Enciklopedija na računaru – način nalaženja podataka

1. Ć. Sijarić: Zapisi o gradovima
2. N. Bazdulj: Ruža I - II
3. H. Bašić: Izbor pripovjedaka
4. V. Krmpotić: Pisma iz Indije
5. D. Cesarić: Lirika (izbor poezije)
6. S. Čuić: Pripovijetke (izbor)
7. B. Nušić: Sumnjivo lice (izabrane komedije)
8. V. Parun: Pjesme (izbor)
9. Zoran M. Jovanović: Bulke pored pruge
10. E. Kestner: Leteći razred
11. P.Bak „Veliki talas“
- A. P. Čehov: Šala / Višnjik (izbor pripovjedaka i drama)
12. Dnevnik Ane Frank

BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST/HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST/SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

IX RAZRED

4 sata sedmično

140 sati godišnje

Oblast KNJIŽEVNOST:

- Nastavna jedinica „*Ljubav belutka*“ V. Popa realizovati u okviru obavezne lektire
- Nastavna jedinica „*Mizantrop*“ Molijera(odlomak iz komedije) se ne realizuje
- Nastavna jedinica „*Zapis o zemlji*“ M. Dizdara realizovati u VII razredu
- Nastavna jedinica „Bitka kod Bistrice Lesne“ M.Krleža realizovati u srednjoj školi
- Nastavna jedinica I.Andrić i A.G.Matoš *Esej* realizovati u srednoj školi

Oblast LEKTIRA:

Realizovati djelo „Starac i more“ E.Hemingway

A. P. Čehov: Šala / Višnjik (izbor pripovjedaka i drama) realizuje se umjesto djela D. Sušića, „Nevakat“

Oblast JEZIK:

Nastavna jedinica „Sročnost – slaganje riječi u rečenici po rodu, broju, padežu i licu“ realizovati u VIII razredu

U IX razredu detaljno obraditi naglašene i nenaglašane riječi, kao i naglasne cjeline i u sklopu toga raditi akcent /naglasak i to samo osnove.

Oblast KULTURA IZRAŽAVANjA:

- Nastavnu jedinicu „Pisanje teksta na raznim obrascima, uplatnicama, priznamicama, telegramima“ realizovati u VI razredu

Oblast MEDIJSKA KULTURA:

- Nastavnu jedinicu „Dokumentarni film“ treba realizovati kao „Dokumentarni film, montaža dokumentarnog filma“

- Nastavna jedinica „Scenarij - scenarist, knjiga snimanjaredatelj“ treba realizovati kao „Sinopsis, scenarij-scenarist, knjiga snimanjaredatelj“

Obavezno gledanje dokumentarnog filma aktualne tematike

KNJIŽEVNOST

Književni tekstovi	Književno-teorijski pojmovi	Odgojno-obrazovni ciljevi i zadaci	Minimalna postignuća	Maksimalna postignuća
Umjetnička poezija: 1. A. B. Šimić: Opomena 2. T. Ujević: Kolajna 3. S. S. Kranjčević: Moj dom 4. V. Nazor: Značenje riječi 5. O. Davičo:	Lirika Ritam-intonacija, stanka, opkoračenjestanka u opkoračenju, naglašavanje riječi i ritam Stilska sredstva Vrsta lirske pjesme	Prepoznaje metaforu, inverziju, kontrast itd. te uočava njihovu ulogu u književnom tekstu, razumije preneseno značenje	Otkriva stilsko-izražajna sredstva u književnom tekstu Prepoznaje osnovno osjećanje u lirskoj pjesmi Otkriva glavne	Određuje i razumije stilska sredstva, upotrebljava ih u vlastitome tekstu Određuje pokretače radnje, sredstva zaustavljanja radnje

<p>Hana (odlomak iz poeme) 6. V. Ilić: Ljubavna priča o donu Nunecu i doni Klari 7. A. S. Puškin: Elegija 8. A. Sidran: Zašto tone Venecija Umjetnička proza: 9. E. Mulabdić: Zeleno busenje (odlomak)</p> <p>10. M. Selimović . Tvrđava (odlomak)</p> <p>11. M. Jergović: Rutta Tannenbaum (odlomak)</p> <p>12. M. Crnjanski: Dnevnik o Čarnojeviću (odlomak)</p> <p>13. I. G. Kovačić: Mrak na svijetlim stazama</p> <p>14. W. Scot: Ajvanho (odlomak)</p> <p>15. Ć. Sijarić: Konak (odlomak)</p> <p>16 I. B. Singer: Gimpel luda (odlomak)</p> <p>17. I. A. Krilov: Magarac i slavuj</p> <p>18. O. Pamuk:</p>	<p>Elegija kao vrsta Pjesme</p> <p>Epika Fabula-pokretači fabule, zaustavljanje fabule</p> <p>Lik-psihološko-etička karakterizacija, Portret-vanjski i unutarnji, forme pripovijedanja</p> <p>Pozicija pripovjedača u priči, novela</p> <p>Pustolovni i povijesni romani</p> <p>Pripovijest (duža pripovijetka)</p> <p>Umjetnička basna</p> <p>Granične književne vrste: ljetopis, putopis, dnevnik,esej</p> <p>Drama Komedija i historijska drama</p> <p>Usmena književnost Termini balada i romansa Epsko – lirske karakteristike</p>	<p>Prepoznaje osnovna obilježja opisne, domoljubne i šaljive pjesme Prepoznaje pokretače fabule i sredstva zaustavljanja</p> <p>Može okarakterizirati Lik</p> <p>Uočava glavne karakteristike povijesnoga i pustolovnog romana</p> <p>Uočava različite stilske karakteristike basne (fabula, dijalog, moral)</p> <p>Uočava glavne karakteristike drame: dijalog, likovi</p> <p>Uočava glavne karakteristike lirske i epsko – lirske poezije</p>	<p>kompozicijske dijelove književnog teksta</p> <p>Prepoznaje glavne karakteristike povijesnoga i pustolovnog romana</p> <p>Prepoznaje fabulativnu i tematsko – idejnu okosnicu djela</p> <p>Razlikuje književne i ekstraknjiževne elemente</p> <p>Uočava razliku između drame i drugih književnih vrsta</p> <p>Prepoznaje usmenoknjiževne vrste</p>	<p>Povezuje ritam i osjećanje u pjesmi</p> <p>Razumije, zapaža i povezuje sa savremenom stvarnošću psihološkoetičke karakteristike lika</p> <p>Uočava glavne karakteristike basne</p> <p>Uočava glavne karakteristike ljetopisa, putopisa, dnevnika, eseja</p> <p>Uočava glavne karakteristike usmene književnosti</p>
--	---	---	--	--

<p>Istanbul, grad, uspomene (odlomak)</p> <p>19. R. Petrović: Ljudi govore (odlomak)</p> <p>20. B. Nušić: Ožalošćena porodica (odlomak)</p> <p>21. N. Ibrišimović: Zmaj od Bosne (odlomak)</p> <p>22. D. Sušić: Veliki vezir (odlomak)</p> <p><u>Narodna književnost:</u></p> <p>23. Smrt Braće Morića (narodna balada)</p> <p>24. Narodna romansa (po izboru)</p>				
---	--	--	--	--

RJEČNIK, GRAMATIKA, PRAVOPIS, PRAVOGOVOR

Programski zahtjevi	Odgojno–obrazovni ciljevi	Minimalna postignuća	Maksimalna postignuća
<p>Rječnik: Riječi iz drugih jezika (tuđice, posuđenice)</p> <p>Žargonizmi, vulgarizmi, neologizmi</p> <p>Perifraze i frazeologizmi</p> <p>Arhaizmi, dijalektizmi</p> <p>Glas: govorni organi, samoglasnici i</p>	<p>Razlikovati domaće (književne i dijalektne) i strane (potrebne i nepotrebne) riječi</p> <p>Prepoznati frazem i njegova glavna obilježja</p> <p>Razvijati osjetljivost za ljepotu riječi (izbjegavanje vulgarizma i nepotrebnih tuđica)</p>	<p>Razlikuje domaće i strane riječi</p> <p>Zamjenjuje riječi i izraze zavičajnog govora književnim jezikom</p> <p>Tumači poznate frezeme</p> <p>Zna podjelu glasova po</p>	<p>Prikladno upotrebljava češće frazeme</p> <p>Uočava riječi u kojima je provedeno više glasovnih Promjena</p> <p>U skladu s normom izgovora i</p>

<p>Suglasnici</p> <p>Podjela suglasnika po zvučnosti i mjestu tvorbe</p> <p>Glasovne promjene: sibilizacija, jotacija, palatalizacija, nepostojano a, prelazak l u o, jednačenje suglasnika po zvučnosti, jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe, gubljenje suglasnika, refleksi glasa jot (kraćenje sloga s dvoglasnikom, duljenje kratkog je, smjenjivanje ije-je-e-i).</p> <p>Naglasak (vrste naglasaka, mjesto naglasaka u naglašenoj riječi)</p> <p>Naglasna cjelina: prenošenje naglasaka na proklitiku</p> <p>TVORBA RIJEČI</p> <p>Sastav riječi: korijen riječi, nastavak</p> <p>Načini tvorbe riječi: izvođenje, prefiksacijom, slaganjem (s pomoću spojnog samoglasnika i bez njega)</p> <p>Tvorba riječi preobrazbom. tvorba riječi kraćenjem</p> <p>Tvorba imenica: etnici, mjesne i mislene imenice, uvećanice,</p>	<p>Znati kako nastaje glas i podjelu glasova po zvučnosti i mjestu tvorbe</p> <p>Uočiti i prepoznati glasovne promjene i provoditi ih u govorenju i pisanju</p> <p>Izgovarati i pisati riječi u kojima se smjenjuju ije/je/e/i u skladu s Normom</p> <p>Prepoznati i pravilno upotrebljavati naglaske u govorenju i Čitanju</p> <p>Postupno određivati naglasna obilježja: mjesto, dužinu i ton u tipičnim riječima</p> <p>Uočiti razlike između vlastitog i standardnog naglasnog sistema</p> <p>Uočiti načine nastajanja novih riječi</p> <p>Razlikovati obični, neobilježeni red riječi od stilski obilježenog reda riječi</p> <p>Prepoznati obilježja višestrukosložene rečenice</p> <p>Prepoznati i primjenjivati pravopisna načela o pisanju velikog slova u višesložnim imenicama</p> <p>Uvježbati pisanje i izgovor riječi u kojima se pojavljuju</p>	<p>zvučnosti i mjestu tvorbe</p> <p>Uočava glasovne promjene na jednostavnim primjerima</p> <p>Pravilno čita naglasno označene riječi</p> <p>Uočava osnovne pojmove i tvorbene načine</p> <p>Prepoznaje zadanu riječ prema tvorbenom modelu</p> <p>Pravilno upotrebljava nenaglasnice u rečenici</p> <p>Razlikuje obični (gramatički) red riječi od stilski obilježenog</p> <p>Raščlanjuje višestrukosložene rečenice na ishodišne rečenice i određuje njihov međusoban odnos</p> <p>Piše veliko slovo u skladu s pravopisom</p> <p>Primjenjuje stečena znanja u govoru, čitanju i pisanju</p> <p>Pravilno piše i izgovara riječnicu ne uz glagole</p> <p>Pravilno piše i</p>	<p>piše riječi u kojima se smjenjuju ije/je/e/i</p> <p>Bilježi naglasak na jednostavnim i čestim primjerima</p> <p>Stvara nove riječi svim tvorbenim načinima</p> <p>Razumije ulogu različitog poretka riječi u rečenici</p> <p>Pravilno sastavlja višestrukosložene rečenice u pisanju i govorenju</p> <p>Uočava važnost primjene pravopisne norme u drugim nastavnim predmetima</p> <p>Služi se pravopisom (snalaženje u pravopisnom rječniku)</p> <p>Pravilan izgovor i pisanje složenih priloga</p> <p>Razumije sastavljeno i rastavljeno pisanje složenih zamjenica, zamjenica s</p>
---	---	---	---

<p>umanjenice i zbirne imenice</p> <p>Tvorba pridjeva: pridjevi koji znače sličnost, opskrbljenost i obilje</p> <p>Tvorba glagola</p> <p>Rečenica</p> <p>Red riječi u rečenici</p> <p>Višestruk složena rečenica</p> <p><u>Pravopis i pravogovor:</u> Ponoviti znanja iz prethodnih razreda o pisanju velikog slova u višečlanim imenima</p> <p>Rečenični i pravopisni znakovi</p> <p>Pisanje riječi s glasovima č, ć, dž, đ, ije, je</p> <p>Pisanje kratica</p> <p>Sastavljeno i rastavljeno pisanje riječ</p>	<p>glasovi č, ć, dž, đ, ije, je</p> <p>Pisati kratice u skladu s Pravopisom</p> <p>Uvježbati pisanje i izgovor izvedenica, složenica, polusloženica te naglašenih riječi s proklitikom i enklitikom.</p>	<p>izgovara imenice složenice i imenice kojima je prvi dio riječi strana riječ ili strani prefiks aero, audio, auto, foto, kino, radio, video</p> <p>Pravilno piše složene pridjeve i pridjeve tvorene prefiksom</p>	<p>prefiksom i brojeva</p>
--	--	--	----------------------------

KULTURA USMENOG I PISMENOG IZRAŽAVANJA

Programski zahtjevi	Programski sadržaj	Odgojno–obrazovni ciljevi i zadaci	Minimalna postignuća	Maksimalna postignuća
Različitost stilova Administrativno-poslovni stil	Vrste stilova: književno umjetnički, naučni, novinarski, administrativno poslovni i razgovorni stil Zapisnik, zahtjev, prijava, biografija,	Razumjeti potrebu za različitim stilovima izražavanja u društvenoj zbilji Razumjeti značenje i	Prepoznaje i razlikuje različite stilove Zna šta su administrativni obrasci i kako ih	Zamjećuje obilježja različitih stilova Popunjava različite vrste obrazaca Uočava

	molba, dopis	<p>ulogu riječi u različitim djelatnostima (kultura, novinarstvo, administracija)</p> <p>Upoznati stilska obilježja zapisnika, zahtjeva i prijave Razviti vještinu pisanja životopisa i molbe kao administrativnih vrsta tekstova nužnih prilikom upisivanja u škole ili zapošljavanja</p>	<p>popuniti, odnosno kako napisati zahtjev, prijavu i sl. uz popunjen primjerak</p> <p>Zna napisati kratki životopis, molbu</p>	obilježja dopisa i molbe
RASPRAVLJANJE	Rasprava Prikaz (kritički prikaz knjige ili filma)	<p>Razvijati sposobnost rješavanja problemskih situacija</p> <p>Razvijati vještinu dokazivanja (argumentiranja) Osvijestiti potrebu za izricanjem vlastitog stava</p> <p>Uočiti sve elemente Rasprave</p> <p>Uočiti obilježja kritičkog prikaza Pisati kritički prikaz na odabranu temu služeći se bilješkama</p>	<p>Uočava kompoziciju rasprave</p> <p>Jasno iznosi svoje dokaze (argumente) izražavajući misli i stavove u pisanoj i govornoj komunikaciji</p> <p>Razumije šta je kritika i ko je kritičar</p> <p>Mogućnost pisanja prikaza osvrćući se na temu i fabulu</p>	<p>Razvijena vještina dokazivanja (argumentiranja)</p> <p>Sposobnost izricanja vlastitog stava s obzirom na iskustvo</p> <p>Doživljaj i prikupljene podatke o odabranoj temi prikaza</p>
NARACIJA Čitanje Pisanje	<p>Esej</p> <p>Pričanje smiješnih Događaja</p> <p>Čitanje tekstova pisanih različitim</p>	<p>Uočiti obilježja eseja</p> <p>Pisati esej o odabranoj temi spajajući pjesnički</p>	<p>Mogućnost pisanja eseja o bliskoj temi</p> <p>Tvrđnju dokazuje i</p>	<p>Iznosi svoja zapažanja, osjećaje i misli</p> <p>Uspješno spaja subjektivno i objektivno</p>

	<p>stilovima: književnoumjetnički, naučni, novinski, administrativni</p> <p>Izražajno čitanje (artikulacija glasova, naglasak, brzina, stanka, jačina, ton, isticanje riječi)</p> <p>Pisanje molbe, zapisnika, prijave</p> <p>Pisanje rasprave, kritičkog prikaza knjige i eseja</p> <p>Pisanje diktata</p> <p>Pisanje dviju školskih zadaća</p>	<p>i naučni način izražavanja</p> <p>Mogućnost uvođenja novih elemenata u pripovijedanje</p> <p>Razvijati osjećaj za humor, smijeh i duhovitost</p> <p>Čitati i razumjeti tekstove pisane različitim stilovima</p> <p>Osposobljavanje učenika za upotrebu različitih stilova u pisanju</p>	<p>pri tome iskazuje svoje osjećaje i misli</p> <p>Humor u pripovijedanju ostvaruje humorističnim poredbama epitetima i perifrazama</p> <p>Pravilno čita i razumije tekstove pisane različitim stilovima</p> <p>Razvijena samostalnost u pisanju po diktatu i pisanju sastava koji su programska obaveza</p>	<p>dokazujući tezu</p> <p>Jezični nesporazumi i neobične situacije stvaraju humor</p> <p>Koristi ironiju u građenju humora</p> <p>Pravilno čita naglasno označene riječi</p> <p>Mogućnost snalaženja u svim oblicima izražavanja</p>
--	--	--	--	--

MEDIJSKA KULTURA

Programski zahtjevi	Odgojno – obrazovni ciljevi	MINIMALNA postignuća	MAKSIMALNA postignuća
<p>Dokumentarni film, montaža</p> <p>dokumentarnog filma</p> <p>Sinopsis, scenarij-scenarist,</p> <p>knjiga snimanja</p> <p>redatelj</p> <p>Mreža (Internet)</p>	<p>Razlikovati dokumentarni film od ostalih filmskih radova</p> <p>Uočiti filmska izražajna sredstva u dokumentarnom filmu</p> <p>Uočiti vrste montaže (linearna, paralelna i retrospektivna montaža), montaža dokumentarnog filma</p>	<p>Prepoznaje filmske rodove: animirani, dokumentarni i igrani film</p> <p>Zna šta je kadar i da se spajaju tokom montiranja filma</p> <p>Razumije ulogu redatelja i glumaca u filmskom ili pozorišnom djelu</p>	<p>Razlikuje vrste dokumentarnih Filmova</p> <p>Razumije ulogu montaže u stvaranju filmskog djela</p> <p>Razlikuje sinopsis, scenarij i knjigu Snimanja</p> <p>Mogućnost nalaženja podataka</p>

	Razlikovati sinopsis, scenarij i knjigu snimanja		preko Interneta, služenje računarskim tražilicama
	Osvijestiti mogućnost i prednost nalaženja podataka preko interneta	Može doći do podataka putem interneta (npr. prikaz lektire na internetu)	

LEKTIRA

1. M. Dizdar: Pjesme (izbor)
2. N. Ibrišimović: Nepoznati ljudi (izbor pripovijetki)
3. A. P. Čehov: Šala / Višnjik (izbor pripovjedaka i drama)
4. V. Šekspir: Romeo i Julija
5. Molijer: Tvrdica
6. R. Bach: Galeb Džonatan Livingston
7. S. Kolar: Breza
8. E. Hemingway: Starac i more
9. M. Jergović: Pripovijetke (izbor)
10. I. Andrić: Pripovijetke (izbor)
11. V. Popa: Očiju tvojih da nije (izbor pjesama)
12. R. Pavlović: Pripovijetke (izbor)

Ostali sadržaji su identični Nastavnom planu i programu iz 2016. godine i u skladu su sa Zajedničkom jezgrom NPP-a definisanom na ishodima učenja za maternji jezika (APOS0, 2015.) i Kurikuluma za maternji jezik u osnovnim školama Kantona Sarajevo (radna verzija, MONKS, 2014).

Komisija¹ je 2016. godine kreirala 30 shoda podijeljenih u četiri oblasti koji bi trebali pomoći predmetnim nastavnicima kod realizacije odabranih sadržaja iz NPP-a

To su sljedeći ishodi:

Čitanje:

¹Namir Ibrahimović, Alma Jakubović, Damir Šabotić, Velida Tinjak, Dženita Hrnjičić i prof. dr. Muhidin Džanko

Učenik na kraju devetog razreda:

1. Čita tečno i sa razumijevanjem tekstove različitih vrsta i složenosti na oba pisma (ćirilica i latinica),
2. U stanju je samostalno odabrati i preporučiti tekst; obrazložiti svoj izbor (gradi svoj čitalački ukus i interesovanja),
3. Razumije da je jezik struktura i poznaje osnovne zakonitosti po kojima je uređena,
4. Pronalazi, odabire, povezuje i procjenjuje kvalitet i pouzdanost informacija dobijenih iz različitih izvora,
5. Usvaja nove riječi i izraze i primjenjuje ih u govoru i pisanju, služi se rječnicima i enciklopedijama
6. Razlikuje vrste tekstova (administrativno/pravni, novinarski, naučni, didaktički, književni...) i analizom ustanovljava svrhu i namjenu teksta (kako su i zašto napisani,)
7. Pokazuje dobro razumijevanje pročitano; sumira, pojašnjava značenje pozivajući se na tekst, argumentira stav o pročitano,
8. Povezuje napisano sa svojim iskustvom, vremenom i okruženjem u kojem živi,
9. Prepoznaje stereotipe i predrasude u tekstu, i načine na koje autor teksta nastoji uticati na nečije stanovište; razvija empatiju i uočava moralne vrijednosti tekstova i sadržaja.

Pisanje:

Učenik na kraju devetog razreda:

1. Razumije ulogu i mogućnosti pisma u jezičkoj komunikaciji,
2. Koristi oba pisma u pisanju (i ćirilicu i latinicu),
3. Vlada gramatičkim i pravopisnim pravilima jezika i primjenjuje ih u pisanju,
4. Prikuplja, procjenjuje i organizuje ideje i informacije od važnosti za tekst koji piše,
5. Piše tako da formu i stil prilagođava namjeni pisanja i publici kojoj se obraća,
6. Strukturiše tekst poštujući osobenosti odabrane forme,
7. Tekst samostalno revidira, doraduje, uređuje i rediguje,
8. U tekstu iskazuje i dobro argumentira sopstveno stanovište, uzimajući u obzir i druga stanovišta, pravilno upućujući na izvore, ne služeći se plagiranjem,
9. Vlada programima za obradu teksta i prezentacije sadržaja,
10. U različitim formama predstavlja rezultate svog osobnog ili timskog rada i stvaralaštva (eseji, grafičko-vizuelne prezentacije, performansi, književni i dramski nastupi, filmske projekcije, školska web-stranica, školski list...).

Govor i slušanje:

Učenik na kraju devetog razreda:

1. Uspješno učestvuje u svakodnevnoj govornoj komunikaciji,
2. Razlikuje i primjereno govornoj situaciji koristi jezičku i nejezičku komunikaciju,
3. Razumije poziciju govornika i slušaoca (kao govornik vodi računa o razumljivosti i jasnoći iskaza, drži se teme, koristi se neverbalnom komunikacijom da prenese informaciju slušaocima: kao slušalac poštuje govornika, ne upada u riječ, postavlja pitanja i traži pojašnjenja, sumira),
4. Posjeduje preduslove važne za kvalitete iskaza; poznaje jezik, upućen je u temu, vlada retoričkim vještinama (pauza, intonacija, ponavljanje, naglašavanje...),
5. Prilagođava iskaz namjeri, kontekstu i publici kojoj se obraća, razlikuje različite razloge govorenja: pružanje ili traženje informacija, uvjeravanje sagovornika, izražavanje emocionalnih stanja, logičko izvođenje, rasprava, debata, prezentacija i dr.,
6. Uspješno javno govori i nastupa u školskim tijelima i na drugim javnim skupovima.

Mediji

Učenik na kraju devetog razreda:

1. Razumije specifičnosti različitih medija: televizije, filma, radija, interneta, pozorišta, kompjuterskih igara, stripa,
2. Poznaje osnovne faze proizvodnje medijskih sadržaja; poznaje neophodne tehničke predušlove za njihov nastanak i ko je sve odgovoran za konačni rezultat,
3. Odabire i prati medijske sadržaje prilagođene svom uzrastu i interesima; u stanju je obrazložiti svoj izbor i ocijeniti kvalitet izabranog sadržaja,
4. Poznaje etičke principe povezane sa korištenjem medija, te načine i alate da medije koristi na siguran način,
5. Samostalno proizvodi različite medijske forme. U kreativnom radu primjenjuje stečena znanja i vještine vezane za maternji jezik i specifičnosti medija.

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

1. Profesor bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika i književnosti naroda BiH
2. Profesor književnosti naroda BiH i bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika
3. Profesor hrvatsko-srpskog/srpsko-hrvatskog jezika i književnosti
4. Profesor književnosti i hrvatsko-srpskog/srpsko-hrvatskog jezika
5. Profesor srpskohrvatskog/hrvatskosrpskog jezika i historije književnosti južnoslavenskih naroda
6. Profesor jugoslovenske književnosti i srpsko-hrvatskog jezika
7. Profesor srpsko-hrvatskog jezika i jugoslovenske književnosti
8. Profesor književnosti naroda BiH i bosanskog jezika
9. Profesor bosanskog jezika i književnosti naroda BiH
10. Magistar bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika i književnosti naroda BiH
11. Magistar književnosti naroda BiH i bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika i književnosti
12. Bakalaureat/Bachelor književnosti naroda BiH i bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika
13. Bakalaureat/Bachelor bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika i književnosti naroda BiH

